

Svet vníma BIB ako malý

CENA PITIMÁTORA HL. MESTA BRATISLAVY | PETER ŽCI INAR – SLOVENSKO

Bienále ilustrácií Bratislava nie je len pýchou nášho mesta či krajiny, ale hrdý je naň celý svet. Oslava tvorivého umenia, kreativity, literatúry i rozprávky sa koná každý nepárny rok na jeseň v Dome umenia a zúčastňujú sa na nej ilustrátori z celého sveta. 2400 jedinečných diel z 49 krajín sveta vás do 25. októbra preniesie do krajiny fantázia, na miesta, kde vyhráva láska a priateľstvo. Viac nám o podujatí porozprávala **Zuzana Jarošová**, generálna komisárka BIB a predsedníčka Medzinárodného komitétu BIB.

● **Tento rok ste otvorili 24. ročník Bienále ilustrácií Bratislava, 24 rokov, to už je vek dospelý, kedy je človek pomaly stabilizovaný a začína**

možno i trochu rekapitulovať. Je také pokojné i tohtoročné Bienále?

BIB je naozaj v dobrom zrelom veku. Začíname sa však už teraz pripravovať na veľké okrúhle jubileum. Budúci, 25. ročník bratislavského bienále v roku 2015, bude zároveň aj polstoročnicou existencie tohto unikátneho prestížneho medzinárodného podujatia 1. rangu. A je vskutku neveriteľná, že stále vo svete neexistuje súťaž originálov ilustrácií, ktorá by v takejto šírke a kvalite mapovala stav a kvalitu ilustračnej tvorby kníh pre deti a mládež vo svete. Svet vníma BIB ako malý zázrak. Bienále už polstoročie nekompromisne stráži kvalitu umeleckej ilustrácie. A takto dvíha úroveň obrázkovej knihy pre deti po celom svete. Ak si uvedomíme, že obrázková knižka je často prvou galériou, do ktorej vstupuje dieťa, naozaj nie je jedno, či tam dieťa nájde komerčný brak, gýč alebo kvalitné umenie. Často chodíme s výstavami BIB po zahraničí. A všade, či je to Japonsko, Čína, Indonézia alebo Amerika, nám hovoria: „Vieme, čo BIB urobilo pre svet detskej knihy!“

● **Ilustrácia je čosi, čo knihe dodáva nový rozmer a pôvab. Podliehajú ilustrácie vôbec trendom?**

Samozrejme, aj ilustrácia, ako všetky oblasti umenia, podlieha trendom. Ilustrátori pracujú so všetkým, čo ponúka súčasný výtvarný jazyk. Využívajú celú širokú škálu štýlov a prístupov: tradičný realistický, imaginatívny, minimal art, geometrický, úspornú kaligrafiu, ale i jazyk fotografie, kinematografie, scénografie, dizajnu, koláže či graffiti. V poslednom čase sa čoraz častejšie stretávame s počítačovými grafikami. Aj tu platí, že v rukách „kreatívca“ je počítač iba nástrojom, rovnako ako ceruzka alebo štetec. Problémom však je, že veľa ilustrátorov používa rovnaké počítačové programy, a tak sa ilustrácie z rôznych kútov sveta začínajú podobaf ako vajce vajcu.

● **Tento rok sa do BIB prihlásilo neveriteľných 362 ilustrátorov zo 49 krajín. Aké sú kritériá medzinárodnej poroty na ocenenie diela?**

Medzinárodná porota vždy hľadá, čo je na ilustrácii zvláštne, originálne, autentické, objavné. Kam ilustrácia kráča ďalej. Hľadá silný výtvarný názor umelca, ktorý nekopíruje trendy a úspešných medzinárodne renomovaných ilustrátorov, ale ide vlastnou cestou, pootvára nové dvere a cestičky ilustrácii. Tento raz porota okrem iného pozorne skúmala, či ilustrácie vychádzajú aj z kultúry a tradícií tej-ktorej krajiny. Možno to súviselo aj s témou tohtoročného BIB – Identita dnes.

● **Cien na Bienále ilustrácií Bratislava je viacero, a to napríklad Grand Prix, 5 Zlatých jablák, 5 Plakiet. Čím sú špecifické?**

Naozaj nie je ľahké vybrať z dva a pol tisíc originálov ilustrácií a 362 umelcov iba 11 cien. Štyri dni

ZUZANA AROSOVÁ

medzinárodná porota chodí po výstave, diskutuje pri každej ilustrácii a vyberá a vyberá. Prozerá si aj, ako ilustrácie vyšli v knihe, ako ilustrácia komunikuje s textom, príbehom knihy. Napokon z niekoľkých výberových kôl zostane posledných 11 ilustrátorov, o ktorých sa v záverečnom kole hlasuje. Najviac hlasov – to je Grand prix, potom nasleduje 5 Zlatých jabĺk a 5 Plakiet. Aj keď sú ceny BIB odstupňované, každá cena z bratislavského bienále má vo svete mimoriadne renomé a prestíž a otvára oceneným ilustrátorom dvere do najvýznamnejších medzinárodných vydavateľstiev. Mnohí by vedeli rozprávať o tom, ako im ocenenie BIB radikálne zmenilo život.

● **Ktorý z ocenených umelcov sa tento rok dotkol tej vašej pomyslenej strunky pri srdci?**

Strunky zahrnuli naozaj pri každom z jedenástich ocenených. Osobitne ma však novým prístupom zaujal Martin Raudenský, český ilustrátor, ktorý v knihe Darma mlúvit použil veľké expresívne znakové ilustrácie v štýle graffiti. To bolo skutočne novum! Hoci ilustrátor nezískal cenu za ilustrácie, kniha dostala Čestné uznanie za inováciu.

● **Ilustrácie hodnotí aj Detská porota BIB. Odlišuje sa jej videnie od pohľadu odbornej poroty? Aké ilustrácie zabodovali tento rok u nej?**

Medzinárodná porota je zložená z medzinárodne renomovaných osobností z celého sveta, ilustrátorov a teoretikov. Udeľuje štatutárne ceny BIB. Ale povedali sme si, že by bolo zaujímavé konfrontovať pohľad dospelých odborníkov s pohľadom detí. Tak vznikol nápad udeľovať aj cenu Detskej poroty. Organizuje ju časopis Fifiik a tentoraz si deli získal ilustrátor z Južnej Kórey Gi-hun Lee.

● **Na Bienále ilustrácií Bratislava má zastúpenie aj Slovensko. Tento rok zažiarila mladá slovenská ilustrátorka Daniela Olejníková. Čo porota najviac zaujalo na jej práci?**

Som veľmi rada, že v silnej medzinárodnej konkurencii najmä ázijských krajín jediná cena Plaketa zostala aj na Slovensku pre ilustrátorku Danielu Olejníkovú. Porotu zaujali jej ilustrácie, ale aj koncepcia celej knihy V melónovom cukre. Kniha bola od začiatku riešená v úzkej spolupráci ilustrátorky a dizajnéra a poňatá ako komplexná architektúra obrazu, textu, písma, typografia, dizajnu.

■ **Aké renomé má slovenská ilustrácia v zahraničí? Nesie nejaké spoločné znaky, ktoré nás odlišujú od iných?**

Významný taliansky profesor, expert na detskú knihu a ilustráciu Livio Sossi povedal: „BIB dal svetu veľkú lekciu o novej vizualite knihy. Tak, ako sa ilustrovali knihy v bývalom Československu, nebolo na Západe zvykom“. U nás teda bola ilustrácia povýšená na pledestál najvyššieho umenia, knihy ilustrovali najlepší výtvarníci, kým na Západe sa ilustrácia vnímala skôr ako doplnkové okrajové úžitkové umenie. Možno povedať, že toto špecifikum ilustrácie u nás stále cítim. Hoci bolo aj krátke obdobie, keď sa naša ilustrácia ocitla akoby v slepej uličke. Ale v súčasnosti nastupujú mladí ilustrátori so silným umeleckým potenciálom.

● **Nepocitujú umelci obavu, či ostane ilustrácia živá aj po nástupe elektronických kníh?**

Nástup elektronických kníh neohrozil klasické knihy. A kým bude kniha, bude aj ilustrácia. Možno i táto otázka je témou medzinárodného sympózia BIB 2013, Identita dnes s podtitulom Národná kultúrna identita ilustrácie v čase globalizácie. Začíname sa všetci na seba podobať. Stierajú sa rozdiely, odchádzajú nádherné farby, vône a príchute jednotlivých kultúr a tradícií. Aj na bienále sa čoraz častejšie stretávame s tzv. medzinárodným ilustrátorským štýlom. Veľké nadnárodné vydavateľstvá tlačia ilustrátorov do globalizácie, aby sa kniha dobre predávala na východe i na západe, na juhu i na severe. Chvalabohu, mnohí dobrí umelci ešte nezapredali svoju dušu a sú stále rezistentní voči týmto tlakom a lákavým komerčným ponukám.

● **Súčasnou BIB 2013 je i pestrý sprievodný program. Komu je určený a na čo sa môže návštevník tešiť?**

V Dome umenia v strednej sále je niekoľko mimoriadnych výstav – Peter Sis, držiteľ ceny H. CH. Andersena, výstava Eun-Young CHO z Južnej Kórey, držiteľky Grand Prix BIB 2011, výstava J.Vodrážku, výstava originálov slovenských ilustrátorov ocenených na BIB 1967 – 2011. Je tu aj množstvo sprievodných programov, workshopov, autogramiád, stretnutí s ilustrátormi, filmové a divadelné predstavenia. Je sa na čo tešiť.

● **Čo prináša Bienále ilustrácií Bratislava jeho generálnej komisárke? Z čoho máte najväčšiu radosť vy osobne?**

BIB je nádherný ostrov umenia, ktorého zmysel v dnešnom komerčnom svete čoraz viac rastie. Mám dobrý pocit, že sa mi v roku 2007 podarilo naštartovať zmeny a inovácie, vďaka ktorým BIB umelecky rastie. Rozširuje sa počet štátov v súťaži BIB, vracajú sa na BIB krajiny, ktoré tu dlhšie absentovali. Rastie kvalita súťaže, poroty, medzinárodného sympózia a Workshopu A. Brunovského. Aktívne moderujeme a rozširujeme spoluprácu s našimi partnermi v zahraničí – predovšetkým s národnými sekciami IBBY UNESCO, ktoré robia reprezentatívny výber ilustrátorov na BIB. Bienále ilustrácií Bratislava nemôže zaspáť na vavrínoch slávy. Zaslúži si, aby ďalej rástlo s novou energiou a víziami.

Prípravila Diana Mašlejová

Bienále ilustrácií Bratislava

Ocenené ilustrácie v roku 2013

GRAND PRIX | E. LAUBE, N. WEHRLE | ŠVAJČARSKO

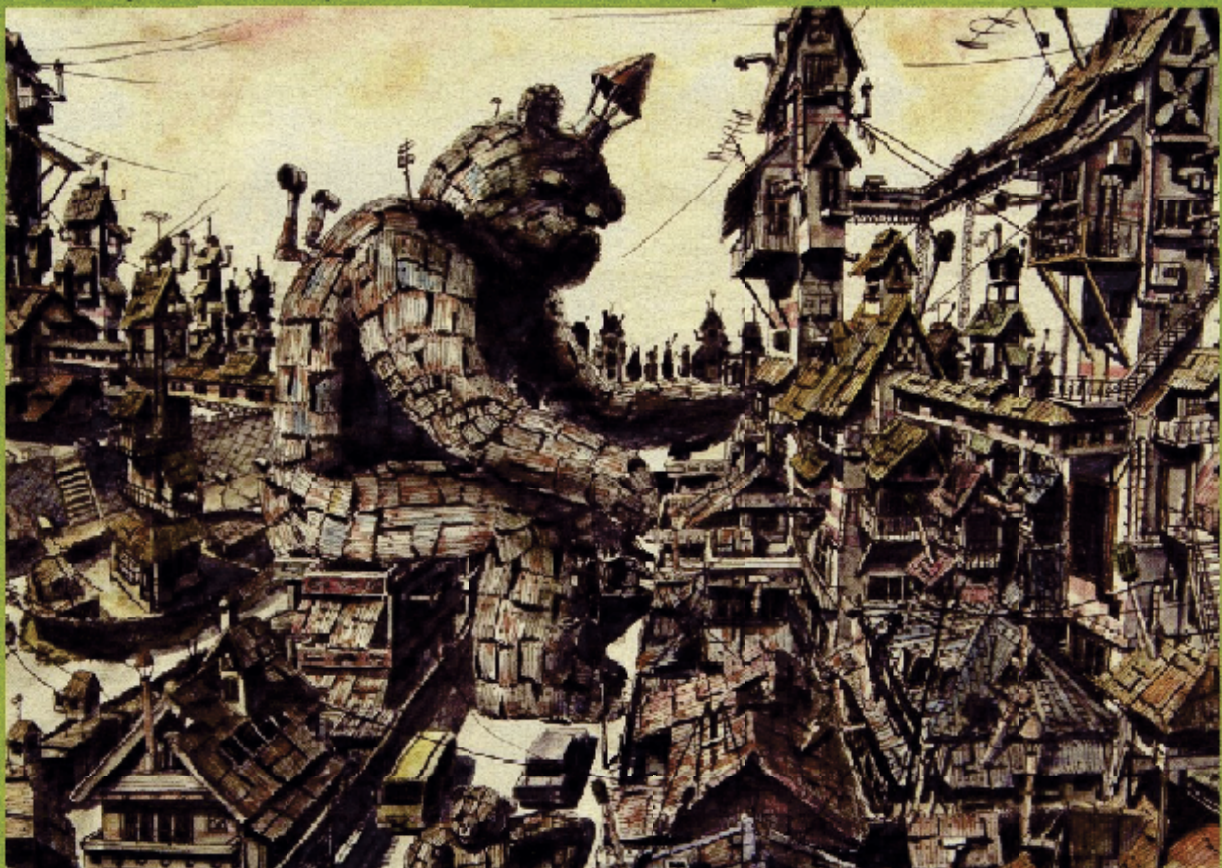
PLAKETA | STELLA DREIS | NEMECKO

ZLATE JABLYKO | IRIMA BASTIDA HERRERA | MEXIKO

PLAKETA | IRAIA OKINA | ŠPANIJSKO

CENA DETSKEJ POROTY | GHI-MIN LEE | JUŽNÁ KÓREA